

اهمیت آموزشهای دینی در یک نگاه کلی

بسم الله الرحمن الرحيم -

با درود به ارواح پاک شهدا و روح پرفتوح امام
راحل و عرض خیرمقدم به خواهرانی که از
نقاط مختلف آمده‌اند.

و با سپاس به پیشگاه خداوند که توفیق
برگزاری چنین جلساتی را نصیب کرده است
تا در این فضای مقدس مسائل آموزش و
پرورش را مورد بحث قرار دهیم. نظام آموزشی
و فرهنگی گذشته بقدری نگران کننده بود که
مردم ما آرزوی برگزاری یک جلسه تلاوت
قرآن داشتند تا با آرامش دور هم بنشینند و یا
بسیاری از خانواده‌های مذهبی ما از فرستادن
اطفالشان به مدارس بیم داشتند و دغدغه خاطر
از اینکه نکند تحت تأثیر افکار انحرافی و سوء
واقع شوند.

بسیاری از متدینین کشور ما خصوصاً در
مورد تحصیل دختران نشان تشویش خاطر
داشتند محیط موجود آن زمان اطمینان‌آور نبود
و دین ستیزی حکومت وقت روز بروز
بر نگرانی والدین از وضعیت آموزش فرزندان
می‌افزود. و ما از خداوند شاکریم که دلهره‌ها و
نگرانیهای آنروز را به امیدواریهای امروز بدل
ساخته است و ما امروز قادریم بدون هیچ گونه
دستور پذیری از خارج و البته با مسئولیتی
بیشتر و دو چندان به برنامه‌ریزی نسل جوان
پردازیم.

و امید است زحمات امروز مسئولین
آموزشی توشه آخرتشان باشد و تلاش آنها
سوجد تحولات عظیمی در تضمین سلامت
روانی - دینی نسل جوان گردد.

و ما دست اندرکاران این توفیق را یافته‌ایم
که در این دوران سادقانه به مردم خدمت کنیم و
نظرات و برنامه‌ریزی‌های مثبتی بسرینش
اسلامی و تفکر دینی را پیاده کنیم. و ما امروز
میچ تمسکی و تسویحی برای فرار از
سؤلیت‌سایمان نداریم

بررسی اهمیت آموزش دینی و مشکلات و موانعی که سر راه
آن وجود دارد در یک نشست رویاروی با مسئولان آموزش این
درس بجهت ارتباط نزدیک درس دینی با اصل و هدف انقلاب
اسلامی، همواره از نیات مسئولان آموزش و پرورش بنوده است.
آنچه در زیر می‌خوانید متن سخنرانی جناب آقای دکتر محمدعلی
نجفی وزیر محترم آموزش و پرورش در سمینار آموزشی دبیران
بینش اسلامی مدارس دخترانه کشور است که در مرداد ماه سال
جاری در اردوگاه شهید باهنر تهران برگزار شد به موضوع فوق
پرداخته است.

دشمنان جمهوری اسلامی نیز بی‌کار نشسته‌اند. امروزه از رسانه‌های گروهی می‌شنوید که تلاش استکبار جهانی برای شکل‌گیری یک سیستم واحد که در رأس آن آمریکا باشد در جریان است. همان چیزی که در اروپا به آن وحدت سیستم یا unification می‌گویند و تلاش‌های یکی دو ساله اخیر نشان می‌دهد که برنامه‌ریزها بسیار حساب شده است و تقریباً دنیای استکبار با مشکل اساسی و مهمی روبرو نیست.

در بعد نظامی، پیمان ورشو را منحل کردند، ناتو را تقویت کردند و نتایجش را در جنگ خلیج فارس دیدیم. از نظر سیاسی نیز بسیاری جاده‌ها را صاف کردند و رژیم‌های مشکوک و مشکل‌تراش احتمالی را در این دو ساله برانداختند و یا تغییراتی در آنها ایجاد کردند. بعضی حکام کشورها عوض شدند و بهر حال هر چه برای هماهنگی در این مسیر لازم بود بکار گرفته شد. اروپا بدنبال پول واحد می‌گردد و اتحاد آن در ۱۹۹۲ در حال تعقیب است. موقعیت برتر اقتصادی آمریکا و ژاپن روبه تزايد است و گرچه بنظر می‌رسد تضادهای بسیاری بز سر رسیدن به آن نظام نوین جهانی در پیش است ولی همه عوامل سرعت برای رسیدن به نقطه اتحاد طی مسیر می‌کنند. از جمله آنها اقتصاد داخلی شوروی و کشورهای اروپای شرقی است که بعد از سالها در حال پیوستن به اقتصاد بازار آزاد هستند و این از مسائل مهم مورد بحث در اجلاس اخیر سران ۷ کشور صنعتی جهان با حضور میخائیل گورباچف بوده است.

برای حل تضادهای اقتصادی ظاهرأ یک برنامه ۳-۴ ساله دارند ولی آنچه که مربوط به بحث ماست مسئله فرهنگ در این سیستم واحد جهانی است. این به معنای هم‌زبانی نیست بلکه تلاش برای یکی ساختن فرهنگ عمومی، مجموعه سنت‌ها اعتقادات، خلیقات، اعتقادات و مجموعه عناصر فرهنگ عمومی

* صاحب‌نظران معتقدند مشکل اصلی استکبار در تحمیل یک فرهنگ واحد، مسألهٔ پینش و اعتقادات و باورهای دینی در کشورهای مختلف خصوصاً کشورهای اسلامی است.
* جوهرهٔ انقلاب ما تربیت نسلی است که می‌خواهد نقش خلیفه خدا در روی زمین را ایفا کند.

جامعه است و این امروزه مقاومت‌های زیادی ایجاد کرده است. امروزه مقاومت‌های سنتی ژاپن شکسته شده است و شما در ژاپن فرقی بین فرهنگ سرخورد عمومی - روابط اجتماعی - لباس پوشیدن - تبلیغات و بازار با آمریکا و آلمان مشاهده نمی‌کنید بنابراین مسئله ژاپن حل شده است. مسئله چین نیز با آغاز دیپلماسی «پینگ پنگ» یا شروع روابط آمریکا و چین حل شد و از انزوای چندین ساله خارج شد. ابتدای قضیه هم سرگزاری یک مسابقه پینگ پنگ بین قهرمانان چین و آمریکایی بود با طراحی کنسینجر... و بعد هم ورود کوکا کولای آمریکایی و حرکت‌های فرهنگی دیگر که در طی ۱۵-۱۰ سال وضعیت فرهنگی چین را دگرگون کرد. و بقیه کشورها در همین روند قرار دارند.

صاحب‌نظران معتقدند مشکل اصلی استکبار در تحمیل یک فرهنگ واحد، مسئله پینش و اعتقادات و باورهای دینی در کشورهای مختلف خصوصاً کشورهای اسلامی است. این مسئله کل برنامه‌ریزی استکبار جهانی را بهم خواهد ریخت.

پس باید کشورهای جهان سوم را عموماً و کشورهای اسلامی را خصوصاً از هویت فرهنگی خودشان تهی کنند و آنها را دچار از خود بیگانگی کنند و البته این فرهنگ واحد زمینه‌ساز برنامه‌های اقتصادی - سیاسی آنها نیز خواهد بود.

در این مورد تأثیر ابزار زور بسیار کم است و گرچه سرکوب بکار می‌آید ولی محدودیت

دارد مورد اخیر را شما در الجزایر دیده‌اید با مردمی مسلمان و دولتی بظاهر انقلابی وقتی گرایشهای اسلامی مردم یعنی حضور در نمازهای جمعه، راهپیمایی‌ها و... از حدی گذشت حکومت الجزایر به سرکوب جنبش پرداخت و رهبران آن را دستگیر و محاکمه کرد و عده‌ای را هم کشت. پس هنوز سرکوب در این روند فرهنگی استکبار جایی دارد. در لبنان و فلسطین نیز چنین است ولی روش زور و خشونت مجموعاً کارایی سنتی خود را از دست داده است.

انقلاب اسلامی و ارزشها

مسئله دیگر اینکه امروزه باورهای دینی ملت‌ها به واسطه انقلاب اسلامی عمق و ریشه پیدا کرده است و مسلمانان به اصالت و هویت خود واقف شده‌اند. مسلمانان امروز دنیا دیگر ابائی از ابراز مسلمانی ندارند و به عنوان افتخاری آنرا مطرح می‌کنند. این البته از نتایج انقلاب اسلامی است. این قسمت نیاز به تلاش فراوان و سرمایه‌گذاری کلان دارد. این تصور غلطی است که ما فکر کنیم تلاش استکبار در خنثی سازی اثرات انقلاب اسلامی مقطعی می‌باشد. زیرا طبق اطلاعات واصله استکبار تلاش عمده‌ای را برای تغییر باورهای دینی و افکار اسلامی آغاز کرده است. و یک تفسیر منطقی حکم می‌کند که ما سرمایه‌گذاری فوق‌العاده‌ای در این مسیر بکنیم.

مسئله بر سر مزاحمت‌ها نیست و اگر ما الان اعلام کنیم که با دنیا و کشورهای مسلمان

* ما امروز به عنوان جمهوری اسلامی با این نسل مشکلات و پیچیدگیهای خاصی داریم که مخصوص دوران معاصر است و باید برای حل آنها راههای جدید ارائه کرد.

* در هیچ جای دنیا آموزش دینی به اهمیت جمهوری اسلامی مطرح نیست و ما برای درس دینی اهمیتی مضاعف قائلیم.

مسلح کنیم به نحوی که بتوانند در عرصه این مبارزه بزرگ فرهنگی حضوری کارساز و تعیین کننده. توأم با موفقیت داشته باشند در واقع هم، پیروز شده ایم و هم استکبار را در یکی از پیچیده ترین برنامه هایش با شکست روبرو ساخته ایم. بنابراین مسئله تربیت دینی مسئله مهمی است و از حد یک درس یا همه فعالیت های آموزش و پرورش فراتر است. مسئله مربوط به انقلاب، اسلام و کل نظام است. چرا که با حاکمیت این سیستم واحد جهانی دیگر معلوم نیست انسانیت کی سر برآورد و به هويت واقعی خودش دست پیدا کند. گرچه بدون این مسائل نیز ما به افرادی متدین - آشنای به اسلام و مسلح به یک بینش دینی الهی در این نظام نیازمندیم و تنها وجه تمایز نهضت ما، با خیزش های آزادیخواهانه دیگر نیز همین مطلب است. جوهره انقلاب ما تربیت نسلی است که می خواهد نقش خلیفه خدا در روی زمین را ایفا کند. پس از دو جهت تربیت دینی فرزندان ما مورد توجه است:

- ۱ - ضرورت اصلی و اساسی انقلاب
- ۲ - مبارزه با توطئه های فرهنگی استکبار جهانی.

اینکار هم منحصر به آموزش و پرورش نیست بلکه وظیفه کل دستگاه و نظام است و اصلاً خط خود مقام معظم رهبری است. یعنی

بخاطر این چند نفر همه شعارهای خود را زیر پا بگذارد در ترکیه نیز چنین است. مسئله سلمان رشدی در انگلستان نیز چنین ریشه ای دارد امروز هم در آلمان اقدام به نمایش فیلم جدیدی با عنوان بدون دخترم هرگز کرده اند. این فیلم یک زن اروپایی را تصویر می کند که با دخترش در زمان جنگ به ایران آمده اند و با شوهری خشن که تحت فشار سنت های ایرانی و اسلامی و باصطلاح آنها خرافات و بالاخره هم از ایران می گریزند.

در این فیلم چنان به مقدسات و سنت های ایرانی توهین شده است که حتی داد ایرانیان مقیم خارج را نیز به اعتراض بلند کرده است و مخالفت خود را با تبلیغات دروغین و تحریف شده این فیلم ابراز کرده اند. و بسیاری از مشکلات امروزه فرهنگی در جامعه ما ریشه در برنامه ریزیهای خارج دارد. بطور مثال مواد مخدر، این مسئله در کشور ما ریشه سیاسی دارد و اشاعه اعتیاد براساس یک برنامه ریزی صورت می گیرد.

تسلیم و تربیت دینی مسئولیت استراتژیک

اینجا نقش حیاتی و استراتژیک تسلیم و تربیت دینی آشکار می شود که اگر ما بتوانیم فرزندانمان را به یک بینش اسلامی درست

هیچ کاری نداریم و مسلمانان دنیا نیز اعتراف مشابهی کنند باز آنها دست از سر ما برندخواهند داشت تا اینکه ما را وادار کنند فرهنگ غالب تجویزی آنها را درست بپذیریم. نمونه اش را شما در مسئله حجاب فرانسه دیدید، کشوری که دو قرن است به عنوان سمبل آزادیخواهی و لیبرالیسم در دنیا مشهور است و مدعی است که کسانی که کتانون نشر افکار آزادیخواهانه است اینگونه برای مبارزه با چند دانش آموز دختر مسلمان حاضر است حیثیت و آبروی خود را به خطر بیندازد و حاضر است

نقش ایشان توجه دادن به مسائل ارزشی است. و شما دیده‌اید که وظایف دیگر دستگاه‌های قانونی و اجرایی گرچه با نظارت حضرت ایشان است و در حیطه رتقی و فستق همان قواست ولی مسائل ارزشی و اصول انقلاب و اسلام مستقیماً به خود ایشان ربط پیدا می‌کند و ایشان نسبت به این مسائل در هریک از قوا خود مستقیماً دخالت می‌کنند. و اگر در جایی انحراف و عدول مشاهده کردند جلوی آنرا خواهند گرفت. و بعد از شخص ایشان تمامی ارگانهای فرهنگی مأمور پیگیری و نظارت بر حفظ و اصالت ارزشها هستند. مسائل فرهنگی - دینی جوانان نیز فقط مربوط به جمهوری اسلامی نیست. تمام کشورهای اسلامی چه آنها که با ما مرتبط و در پی کسب و بکارگیری تجارب جمهوری اسلامی هستند و چه آنها که فقط نام اسلام را یدک می‌کنند با این مسئله درگیرند. تجربه آموزش دین در سایر کشورهای دنیا نیز وجود داشته است و تاریخ مسیحیت، یهود و مکاتب غیر الهی نیز گواهی می‌دهد که تجارب آموزش دین داشته‌اند گرچه گاهی در طول تاریخ تغییر شکل داده است ولی به شکلهای مختلفی تحقق پیدا کرده است. اسلام ۱۴ قرن تجربه آموزش دینی دارد. ولی ما امروز به عنوان جمهوری اسلامی با این نسل، مشکلات و پیچیدگیهای خاصی داریم که مخصوص دوران معاصر است و باید برای حل آنها راههای جدید ارائه کرد.

اقدامات انجام شده

در هیچ جای دنیا آموزش دینی به اهمیت جمهوری اسلامی مطرح نیست. و در عین حال ما نسبت به این مسئله حیاتی آزادی مطلق در برنامه‌ریزی داریم. در بعضی کشورها هیئت حاکمه موافقت چندانی نداشته و نیز در بعضی جاها مردم پذیرش چندانی ندارند. بنابراین ما در جمهوری اسلامی برای درس دینی اهمیتی مضاعف قائلیم. بدین جهت طی دو سال گذشته

✽ ما اگر بتوانیم معلمان شایسته و صالحی خصوصاً در درس دینی داشته باشیم شاید ۸۰ درصد مشکلات تعلیم و تربیتی ما حل شود.

فیزیک، فرما در ریاضی و مندلیف در شیمی را بدون چون و چرا می‌پذیرد ولی در پذیرش مباحث دینی اینگونه نیست و انبانی از تردید منبعث از خانواده - محیط و... را با خود دارد. این به محتوای دروس مربوط است و بررسی آن به گروههای کارشناسی مرتبط به شورا واگذار شده است.

ما اگر بتوانیم معلمان شایسته و صالحی خصوصاً در درس دینی داشته باشیم شاید ۸۰٪ مشکلات تعلیم و تربیتی ما حل شود. تردیدی نیست که نقش معلم در جای جای آموزش و پرورش تعیین کننده است و این مسئله بمراتب در درس دینی اهمیت بیشتری دارد. معلم دینی باید پاسخگوی همه نیازهای دانش‌آموز باشد و او جواب همه سؤالات خود را در وی می‌جوید گرچه اگر یک معلم فیزیک یا ریاضی نیز بتواند به سؤالات دینی دانش‌آموزان پاسخ گوید از نظر تربیتی بسیار مؤثر است. ولی این وظیفه اولیه معلم دینی است. دانش‌آموزان از معلم دینی انتظار دارند علاوه بر قدرت تدریس در درس مربوط بخود بتواند به سؤالات جنبی هم پاسخ گوید، و در روش و منش و خصوصیات اخلاقی در اوج باشد. گرچه من معتقدم بعد از انقلاب اگر درصد بگیریم خواهید دید که از نظر تعهد دبیران دینی در اوج هستند گرچه در بین معلمان دروس دیگر نیز صادق است و ما یکی از افتخارتمان اینست که جامعه فرهنگی یک جامعه سالم است و حتی قبل از انقلاب هم اینگونه بود که صالح‌ترین مردم برای خدمت در دستگاه دولتی با حفظ عدم آلودگی به آموزش و پرورش وارد می‌شدند و حقوق آموزش و پرورش را حلال

سعی شد مسائل مربوط به درس دینی جداگانه بررسی شود و متعاقب آن تعمیم به تشکیل شورایی در سال ۶۸ گرفته شد تا با شرکت تنی چند از کارشناسان - روحانیون و مسئولین آموزش و پرورش به بررسی مسائل و مشکلات آموزش دینی پردازد. گرچه از سال تصویب اصل این شورا در شورای عالی انقلاب فرهنگی تا سال ۶۸ مشکلاتی در راه کارایی عملی شورا وجود داشت ولی امروزه بحمدالله شورا مسائل درسی آموزش دین - برگزاری نمازهای جماعت در مدارس - فعالیت‌های تربیتی کیفیت، حجم کتب دینی و... را بررسی می‌کند و برگزاری همین سمینارها که فرصتی برای دادن گزارش است نیز پیشنهاد آن شورا بوده است.

امروزه یکی از مباحث ما در شورا کیفیت محتوای دروس است که باید پاسخگوی عطش نسل امروزی و انتظارات و نگرش‌های او باشد.

نقش معلم دینی در آموزش

امروزه نسل جوان ما آماده پذیرش نوعی از حقایق دینی است که با زمان و مسائل زمانه پیوند محکمی خورده است و حتماً همه شما در کلاسها با آن برخورد داشته‌اید که یک جوان دانش‌آموز انتظار دارد هر نقیصه و سؤالی را در امر حکومت اسلامی (در همه ابعاد) معلم دینی پاسخگو باشد گرچه موضوع احتمالاً ربطی هم به درس نداشته باشد (که انشاء... شما اجازه سؤال به آنان خواهید داد) بهمین جهت درس دینی باید واجد جذابیت‌های خاصی باشد. دانش‌آموز قوانین گوس در

* معلم خوب کسی است که در همه حال دانش‌آموزی و دانشجویی کند و این علاوه بر اینکه نیازی تخصصی در رشته شماسیت و وظیفه‌ای شرعی نیز هست.

آورد و من در همین بُعد اول یعنی تلاش بر روی ارتقای سطح علمی معلمان، برگزاری کلاسهای آموزش ضمن خدمت، انتشار مجله رشد معارف اسلامی، برگزاری دوره‌های کاردانی کارشناسی و کارشناسی ناپیوسته، ارتباط با دانشگاه پیام نور و... را مفید می‌دانم. بطور مثال ما اگر رشد معارف اسلامی چاپ می‌کنیم و شما نمی‌خوانید این تکلیف از گردن ما ساقط شده و به عهده شما آمده است. شما نیز باید ایفای وظیفه کنید و در ارتقای سطح آگاهی خود بکوشید.

۲ - مسئله دوم خصوصیات شخصی، شخصیت، منش و خصایل اخلاقی معلمان دینی است. من بارها به این نکته اشاره کرده‌ام. چه بخواهید چه نخواهید سایرین از شما توقعاتی دارند سایر شکایات رسیده به وزارتخانه حکایت از این می‌کند که گاه اعمال مسابح سایرین برای دبیران دینی خلاف است. و واقعاً مدیران انگشت می‌گذارند که چون او دبیر دینی بوده است نمی‌بایست به این کار دست می‌زد. این بینش مثبتی است و از این شخصیت پندید برای معلمان دینی باید استقبال کرد ولی مسئولیت‌آور نیز هست.

یک تحقیق جالب

سنگاران مادر سه اردوی تابستانی سال گذشته دست به بررسی جالبی زدند این اردو مستحکم از سه گروه دانش‌آموزان ممتاز

مطمئن می‌دانستند. برداشت خود من از مجموع جلسات با کارشناسان و مدیران اینست که معلم دینی از این جهات در صدر لیست ما قرار می‌گیرد. برداشت دانش‌آموزان هم خود مقوله دیگر است.

ما در مورد معلمان دینی از دو مطلب نگرانیم: ۱ - سطح علمی معلمان دینی که ضعف یک معلم دینی در این مورد دانش‌آموز را دلزده و نسبت به اعتقادات رویگردان می‌کند و بنده در دانشگاه خود شاهد این مسئله بوده‌ام. ما در این قسمت باید روی قدرت علمی معلم و شیوه‌های تدریس دینی و قرآن کار کنیم تا این موجی را که در مسابقات قران و نهج البلاغه مشاهده کرده‌ایم افزایش دهیم. در این مورد مسئولیت شما دبیران عزیز دینی از سایر معلمان بیشتر است و شما می‌باید از هر امکانی برای افزایش آگاهیها و شیوه‌های علمی تدریس سود بجوئید. یعنی معلم خوب کسی است که در همه حال دانش‌آموزی و دانشجویی کند.

و این علاوه بر اینکه نیازی تخصصی در رشته شماسیت و وظیفه‌ای شرعی نیز هست و شش بطور مثال اگر نتوانید واژه عدل الهی را آنگونه که باید در ذهن دانش‌آموز جا بیندازید او با شبهاتی روبرو خواهد شد که مسکن است همه را نیز بر زبان نیاورد.

ولی همین زمینه انحرافات پسندی را در نگرش او به کائنات و خداوند فراهم می‌سازد

* من معتقدم بنده از انقلاب

اگر در صد بگیرد

خواهید دید که

از نظر تعهد

دبیران دینی در آرزو هستند.

نتیجه

خلاصه بحث اینکه از دو جهت تربیت دینی را باید مهمتر از تصور موجود تلقی کرد. ۱- ارتباط این مسئله با اصل انقلاب و اهداف اصلی انقلاب

۲- از جهت توطئه‌های برنامه‌ریزی شده و رو به رشدی که دشمنان برای ما طرح کرده‌اند و در سالهای آینده افزایش پیدا خواهد کرد. باز عرض می‌کنم درس دینی هم از جهت مسئولان، هم از جهت معلمان و هم از جهت دانش‌آموزان، درس مهمی است و موفقیت ما در این امر حیاتی و اساسی با اصل انقلاب پیوند خورده است. برادران مسلمان خارج از کشور نیز چشم به برنامه‌های جدیدتر ما دوخته‌اند.

تلاشها نیز از سال ۱۳۶۸ تا به امروز در جهت بهبود کیفیت این درس و کلیه مسائل مربوط به آن بوده است و ما برای نتیجه دادن آن چشم امید به مساعدت‌ها، همراهی، تلاش و استقامت شما دوخته‌ایم.

تلاشهایی نیز برای تجلی اهمیت کار شما و شخصیت ممتاز و مستقل شما در محیط‌های آموزشی و ادارات کل صورت گرفته است. در زمینه آموزش مسائل خواهران نیز در درس دینی کمیته‌ای تشکیل شده و مسئله را مورد بررسی قرار داده است، آموزشهایی که برای برادران ضروری نیست. در این مورد نیز منتظر نظرات شما هستیم و مطمئن باشید که از نظرات شما استفاده خواهد شد.

والسلام علیکم ورحمة الله...

درس می‌داند چرا تمایل به انتخاب تدریس دینی در شغل معلمی ندارد؟

آنها بعید است از شرعیات این مسئله بترسند شاید مسئولیتش را در نظر می‌گیرند که به هر حال قابل بررسی است.

ما بر اساس تحلیل ذهنی و ارتباطات خود پیش‌بینی دیگری می‌کردیم که بحمدالله... اینگونه نتیجه گرفتیم. گرچه این جامعه آماری بسیار محدود بود. ما از نظر کمی نیز در این مورد مشکلات عدیده‌ای داریم یعنی معلمان متخصص ما در درس دینی بسیار کم هستند. در این مورد از سال قبل با مراکز تربیت دبیری و دانشگاهها تماس حاصل شده است. درخواست افزایش ظرفیت در رشته دینی شده است جلسات متعددی با اضافه کمک‌های وزارتخانه و وزارت آموزش عالی با مدرسه عالی تربیتی و قضایی قم برگزار کرده‌ایم و آنها بجهت تمهد خدمت دانشجویان به آموزش و پرورش ظرفیت خود را افزایش دادند.

جلسات و مذاکراتی نیز با آموزشکده تربیت معلم قرآن وابسته به سازمان حج و اوقاف دانشگاه آزاد و دانشگاه پیام نور داشته‌ایم. پیش‌بینی ما بر این بود که باروند رشد جمعیت و توان مراکز تربیت معلم در پایان برنامه اول پنجساله (۱۳۷۲) حدود ۶۰۰۰ معلم دینی متخصص کم خواهیم داشت. که این نگرانی با مذاکرات فوق‌الذکر اندکی کاهش یافت ولی کمبودها هنوز وجود دارد و امیدواریم این مشکل مرتفع شود.

اقدام تشکیلاتی جداگانه‌ای نیز شده است و آن ابلاغ تشکیل کمیته‌های نظارت بر حسن اجرای دروس دینی و قرآن زیر نظر م. بررس به استانها است.

اعضا کمیته را مدیرکل و نمایندگان خواهر و برادر معلمان دینی در استانها تشکیل می‌دهند تا صلاحیت، ضعف و مشکلات معلمان دینی را مورد بررسی قرار دهند. مسایل دیگری نیز هست که بجهت ضیق وقت از گفتن آنها اجتناب می‌کنم.

راهنمایی دانش‌آموزان هنرمند راهنمایی (سرتاسری) و دانش‌آموزان تهرانی بدون ویژگی خاص در باغ‌رود نیشابور تشکیل شد. بررسی در مورد نگرش دانش‌آموزان نسبت به درس دینی و قرآن بود که واقعاً ما امیدوار کردیم درحالیکه هیچیک از ما انتظار نداشتیم. پاسخها چنین بود:

۱- خوش اخلاق‌ترین معلم شما کیست؟ دانش‌آموزان تهرانی و ممتاز مدارس معلمان دینی را در درجه اول و دانش‌آموزان هنرمند معلمان دینی را در درجه سوم قرار داده بودند. ۲- باشخصیت‌ترین معلم از نظر شما کیست؟ دانش‌آموزان تهرانی و هنرمند معلمان دینی را در درجه اول و دانش‌آموزان ممتاز در درجه دوم نام برده‌اند و گروه اخیر معلمان علوم را در درجه اول قرار داده‌اند.

۳- مهمترین درس از نظر شما کدام است؟ هر سه گروه درس دینی و قرآن را به عنوان مهمترین درس خود یاد کرده‌اند.

درحالیکه ما فکر می‌کردیم به جهت آینده‌نگری، دانش‌آموزان مهمترین درس خود را دروس علوم ریاضی قرار خواهند داد ولی نتیجه عکس بود. پس این جای امیدواری است و آمار نشان می‌دهد که اگر ما درست عمل کنیم، معلمان موفق داشته باشیم و کتب مناسبی تحویل دهیم موفق خواهیم بود.

ما در این بررسی نکته‌ای منفی نیز داشتیم و آن پرسشی بود که در رابطه با انتخاب شغل معلمی و اولویت رشته تدریس از آنها شده بود. هیچیک از آنها درس دینی و قرآن را به عنوان درس مورد علاقه برای تدریس در صورت معلمی ذکر نکرده‌اند و تقریباً بالاتفاق هر ۳ گروه به دروس علوم و انگلیسی تمایل نشان داده‌اند و دانش‌آموزان هنرمند درس تاریخ را نیز اضافه کرده بودند ولی در هیچیک اولویت دینی و قرآن بچشم نمی‌خورد. این قابل ریشه‌یابی است. دانش‌آموزی که معلم دینی را باشخصیت‌ترین و خوش اخلاق‌ترین معلم و درس دینی را مهمترین